

CINC POEMES INÈDITS D'ANTONI POUS

SOTJA A CADA HORITZÓ UN INDESXIFRABLE

Sotja a cada horitzó un indesxifrab
ponent —segur de llur espera. Jo
pels viaranys del temps irremeiabl
ment camino vers l'exaltació
de la seva besada.

Maduresa
de sang i de silencis en el vent,
damunt de les muntanyes frontereres –
per tu, totes les coses són més pures,
quan les has exhaurides, i donades
amb el gest exultant de les parteres.

ET VAIG CONÈIXER PERQUÈ JA ET SABIA

Et vaig conèixer perquè ja et sabia.
T'havia des de sempre dut pels meus
camins que em feies, rosa del meu dia,
t'has mirat sempre en mi i ens hem fet lleus.

Totes les primeveres eren teves
i et coronaren de tirabuixons:
vida de pètals, vori, i les treves
de fruita amorosint-se en cels pregons.

Et refàs lluny de mi, avui. I et mires
arborescent de flams quan em consums
creant-te a l'ombra de les teves llums
asserenades
–verge secreta que de tu fugires.

VESPRE ESTREMIT D'ARDÈNCIES BATUDES

Vespre estremet d'ardències batudes.
Incansable en la sang de tots els morts
el vent glateix les portes de la fosca
en tu, extrem, torturat per l'engany
que ens adolla i l'oblit immutable.

Això sóc: rebel de xiprers pels teus
cementiris en un escorç de flames.
La nit s'embriaga d'ombres d'esquelet
i el vespre en un crit de dolor s'apaga.

I TOT SERÀ FELIÇ EN EL PLOR I LA SANG

I tot serà feliç en el plor i la sang
torturada: creixeran els arbres en un vent
de pluja, els arbres que es busquen insistents
a les bromes; i la llum a les ortigues
mentre recorda la llei que es fa en nosaltres.
Armats amb l'espasa esgaiarem els llacs
i els himnes quan la mort irreal ens clavi
la palma –i l'oblit serà estrany en un dolç
inefable. Reconixerem la riba, totals, com déus
en el Déu que ens anihila perfent-nos.
I clamarem, creuats, les banderes dels rius
que s'estenen en Mars sense fites
on la boca del just és un dofi ple d'ocells.
I això serà avençar per dintre de Déu,
dòcils al crit i a l'inici, mentre la paraula
i jo engendrem el foc per semblança.
Parlarem com orats un mot difícil
i Déu somriurà escoltant-nos.

LA NOIA PURA EN EL DESERT FLORIA

La noia pura en el desert floria
els secrets de la llum, ventre o sellent:
l'amor es forma i creix en pensament
si es devora en l'atur de la follia.

Les deus governa, en el repòs que es dona,
del pou que és fons i pur en el seu foc,
i en el gaudi perfà del sagrat joc
l'infant despert que de vençó es corona.

Pesa la sorra en el desig que exhala:
el crit és alt i s'esclafeix en cant
damunt la cendra de l'ermot i l'ala.

El sol perdura la unió brillant
de rou i flors en l'ombra que l'acala,
mesclat, futur, des del bell cos vibrant.

ANTONI POUS, EL POETA SECRET

RAMON FARRÉS

Si alguna cosa caracteritza la trajectòria vital d'Antoni Pous i Argila (Manlleu, 1932 – Barcelona, 1976) és la seva capacitat d'impulsar projectes culturals de llarg abast d'una manera gairebé anònima: va ser el motor principal de l'anomenat "Grup de Vic", la colla de seminaristes poetes que va donar-se a conèixer amb el recull *Estudiants de Vic, 1951*, amb un pròleg de Carles Riba;¹ fou també l'ànima del grup Lacetània, que a començament dels anys 60 va vitalitzar la vida cultural igualadina amb innumbrables iniciatives i la publicació de la revista *Textos* i els *Quaderns del Lacetània*;² va ser més tard un dels màxims impulsors dels estudis de llengua i literatura catalanes al món germànic des del lectorat de català que va assumir a cavall dels anys seixanta i setanta a Tübingen i a Zuric; fou encara l'introduïdor entre nosaltres de l'obra de dos dels més grans escriptors judeo-alemanys del segle XX: Walter Benjamin i Paul Celan,³ i va ser finalment un dels fundadors i el qui va donar nom a la revista *Reduccions*, que encara avui és la publicació periòdica dedicada exclusivament a la poesia més important de tot l'àmbit català.

1. Finalment, després de circular durant més de cinquanta anys en edició ciclostilada o fotocopiada, *Estudiants de Vic, 1951* va ser publicat l'any passat a cura d'Amadeu Lleopart pel Patronat d'Estudis Osonencs. Pel que fa a la relació entre Pous i Riba, veg. FARRÉS, Ramon. "Carles Riba i Antoni Pous: una amistat". *Revista d'Igualada* núm. 4 (abril 2000).

2. Veg. PUIG I GUBERN, Magí. "El grup Lacetània (1960-1964)". *Revista d'Igualada* núm. 1 (abril 1999).

Però al marge d'aquesta tasca importantíssima d'agitació cultural, Pous va ser sempre abans que res un poeta: els primers versos que li coneixem daten de quan tenia entre 11 i 12 anys, i els darrers estan escrits el 1975, just abans que se li declarés el càncer que se l'havia d'endur un any més tard. Tot i això, és tant o més desconegut com a poeta que com a traductor i promotor de tota mena d'iniciatives culturals. De fet, a banda de l'antologia de poetes seminaristes esmentada abans i alguns pocs poemes més esparsos en revistes, en vida seva només es va publicar el volum poètic *El nou bon sempre seguit del Desconhort a Jaume d'Urgell* (Edicions del Bardiol, 1974), en una edició molt bella i acurada, però molt marginal i avui dia introbable.

Deixant de banda un centenar llarg de poemes d'adolescència, la producció poètica de Pous es divideix en dos blocs clarament diferenciats: el que correspon a l'època 1950-1952, d'una gran eferescència creadora, i el que va de 1964 fins a la mort del poeta, amb un parèntesi de gairebé quinze anys de silenci poètic entremig. Aquesta última etapa la formen l'esmentat recull *El nou bon sempre...* i el tríptic "Zürichsee", publicat pòstumament a *Reduccions* (1, gener 1977), el qual estava pensat com a punt de partida d'un nou cicle poètic però va quedar convertit per les circumstàncies en el testament literari de Pous.

3. Les versions de Celan van aparèixer poc abans de morir Pous a l'editorial Lumen l'any 1976, mentre que les de Benjamin es van publicar ja pòstumament, l'any 1984, a l'editorial Eumo.

Dels poemes de la primera etapa, en canvi, només uns pocs han vist la llum en publicacions esparses. De fet quatre dels cinc poemes que presentem avui, escrits tots ells entre 1950 i 1952, eren fins ara totalment inèdits, i l'altre, *I tot serà feliç en el plor i la sang*, s'havia publicat tan sols en un òrgan de premsa d'àmbit molt local, la revista *Manlleu*, l'any 1952, amb el títol "Cant de l'ànima que present la unió amb Déu". Si el donem ara amb un títol diferent —que no és res més que la reproducció del primer vers, com en la resta de poemes—, és perquè aquesta composició, juntament amb "*Vespre estremit d'ardències batudes*", forma part d'un recull titulat *L'inútil plor*, on els poemes no porten títol, sinó que van tan sols numerats.

Pel que fa a "*Sotja a cada horitzó un indesxifrable*", Pous el va fer arribar a Carles Riba amb la primera de les cartes que li va enviar, datada el 17.11.1950, poc després d'haver tingut l'ocasió de conèixer-lo personalment.⁴ El poema delata de fet de manera molt evident la influència de les *Estances* de Riba, que per a Pous van significar una autèntica revelació poètica en un moment en què els seus models principals eren Verdaguer i Costa i Llobera. La marca de Riba és present també als altres poemes, que daten ja de 1951 i 1952, però d'una manera més matisada. Pous havia tingut temps ja de pair la forta impressió que li va causar la poesia del mestre, i alhora havia començat a llegir amb deler tota la lírica moderna —catalana o estrangera— que li queia a les mans, de manera que enmig dels ressons ribians se n'hi poden trobar també de procedència diferent. Així, per exemple, "*Vespre estremit d'ardències batudes*" fa pensar molt en la dicció poètica de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, mentre que la musicalitat i la perfecció formal d'"*Et vaig conèixer perquè ja et sabia*" i "*La noia pura en el desert floria*" tenen un clar referent en l'estil de Josep Carner.

4. La correspondència entre Carles Riba i Antoni Pous va ser publicada per Segimon Serrallonga a *Reduccions* 4 (abril 1978), número que recull també altres poemes de Pous d'aquesta mateixa època.

RAMON FARRÉS (Manlleu, 1962) és poeta, traductor i professor de la facultat de Traducció de la Universitat Autònoma de Barcelona. L'any 2002 es va doctorar amb una tesi titulada Antoni Pous, poeta i traductor, i actualment està preparant l'edició de l'obra en vers i en prosa d'aquest intel·lectual i home de lletres injustament oblidat.